

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Bedankt voor uw bericht. Uit uw brief wordt duidelijk dat u zich zorgen maakt om de opkomst van de Aziatische hoornaar. Wij erkennen de groei van het aantal nesten in onze provincie dit jaar. Het is begrijpelijk dat u en de imkerverengingen van Voorne-Putten en Leiden en omstreken zich zorgen maken over deze groei aan aantallen. De Aziatische Hoornaar is een invasieve exoot en de soort is opgenomen in de Europese unielijst behorende bij de Europese exotenverordening en bijlage 10. behorende bij artikel 3.30a van de Regeling natuurbescherming. De Aziatische Hoornaar is een artikel 17 soort, dit betekend dat de provincie voor alsnog uitroeingsmaatregelen neemt met betrekking tot deze soort met als uitgangspunt om de inheemse biodiversiteit te beschermen.

De huidige werkwijze richt zich op de bestrijding van de Aziatische hoornaar. Waarnemingen van de Aziatische Hoornaar of een nest van de Aziatische hoornaar, worden gemeld op [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl). De waarnemingen worden geverifieerd, dit is noodzakelijk omdat er verwarring kan ontstaan met de Europese hoornaar, een inheemse soort. De NVWA meld geverifieerde waarnemingen bij de provincie. Op deze melding acteren wij door contact op te nemen met onze bestrijders, die opdracht krijgen om het nest eventueel op te sporen en vervolgens te verwijderen.

Dit jaar is er een stijging van het aantal meldingen geconstateerd, een trend die ook bij andere provincies te zien is. Vooralsnog kunnen wij adequaat reageren op de stijging en zijn/worden alle bij de provincie bekende nesten verwijderd voor oktober. Na het seizoen zijn wij van plan het proces binnen onze provincie te evalueren. Ook is er intensief overleg met andere provincies om te bepalen welke strategie we nodig hebben. Ondanks de stijging die dit jaar is waargenomen, hebben wij nog geen signalen gekregen van onze bestrijder dat hij de hoeveelheid nesten niet meer kan bestrijden. Wel houden wij vinger aan de pols en wordt dit punt meegenomen met de evaluatie.

Het afgelopen jaar heeft de provincie gebruik gemaakt van de bestrijder, *Natuurlijk Rob*. Voorgaande jaren is ook opdracht gegeven aan *EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden* en *TRAAS ongediertebestrijding*. Gezien de stijging van waarnemingen dit jaar, is de bestrijder ook proactief geweest in het melden van waarnemingen bij de Provincie. Het aantal nesten in Zuid-Holland in voorgaande jaren was beperkt, waardoor er gewerkt is met opdrachten en niet met een overeenkomst voor meerdere nesten. De kosten per nest zijn sterk afhankelijk van of de locatie van het nest bekend is of nog moet worden opgespoord, de bereikbaarheid van het nest en hoogte, waardoor het met een beperkt aantal nesten niet mogelijk is om een specifieke prijs per (primair/secundair) nest te bepalen. Gezien de stijging van de aantallen is een dergelijke overeenkomst voor meerdere nesten één van de bespreekpunten bij onze evaluatie. Er worden vooralsnog geen opsporingsmiddelen, materiaal, bestrijdingsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen vergoed.

De gemaakte kosten van de bestrijding van de Aziatische hoornaar van voorgaande jaren, leidde niet tot het aanbesteden van deze bestrijding. Ook de vooruitzichten en aanbevelingen in de door uw brief benoemde rapportage "*De Aziatische hoornaar in Nederland: Ervaringen 2017-2020*" geven niet het beeld dat een aanbesteding met een bestrijder noodzakelijk was. In onze evaluatie zal besproken worden of een aanbesteding voor 2024 wordt gestart.

Wij erkennen dat het verwijderen van een Hoornaar nest specialistisch werk is en dat groep bestrijders die actief hoornaar nesten verwijderd beperkt is. Momenteel wordt er met de andere provincies gesproken over het opstarten van een dergelijk opleidingstraject.

Mogelijk dat wij na de evaluatie en gesprekken met andere provincies een beroep op uw vereniging en taskforce doen. Voor nu vragen wij u om een melding op waarnemingen.nl te doen als u een Aziatische hoornaar of een nest signaleert. Momenteel ligt het niet binnen onze capaciteit om contact op te nemen met elke melder, al waarderen wij deze meldingen zeer. Indien een individu wordt waardgenomen geven wij opdracht om het nest op te sporen. Nesten met hoornaars worden door ons verwijderd. Daarnaast is het aan andere partijen vrij om zelf de bestrijding in te zetten, de kosten zijn dan niet te verhalen op de provincie.

Wij hebben begrepen dat jullie taskforce zich inzet bij het opsporen van de nesten en het verspreiden van informatie over de Aziatische hoornaar. Wij waarderen deze inzet en toewijding, dit helpt bij ons gezamenlijke doel: het bestrijden van deze invasieve exoot.

Wij hopen dat deze brief uw meer inzicht geeft in onze werkwijze. Wij hebben ervoor gekozen uw vragen niet genummerd te beantwoorden, mochten er nog vragen zijn, dan beantwoorden wij deze graag.

Ter informatie, het Zuid-Hollandse beleid rondom exoten is in maart gewijzigd: [Herziening Module Soortenbeleid - Provincie Zuid-Holland](#)

provincie **HOLLAND**
ZUID

Aan
Meindert Stolk, Berend Potjer en Jeannette Baljeu

Kopie aan

Onderwerp
Invasieve exoten

Memo

Contact

5.1.2e

T

5.1.2e

@pzh.nl

5.1.2e

T

5.1.2e

@pzh.nl

Datum

9 februari 2022

Inleiding

Het overleg is op verzoek van de portefeuillehouder Natuur om met de portefeuillehouders invasieve exoten en water af te stemmen over de exoten aanpak binnen ZH.

Europese verordening invasieve exoten

Invasieve exoten staan op de Unielijst omdat ze in delen van de EU schade toebrengen aan de biodiversiteit en/of ecosysteemdiensten (of dat in de toekomst waarschijnlijk zullen gaan doen). Voor Unielijstsoorten gelden diverse verboden, zoals een handels-, bezits- en uitzetverbod. Verder geldt voor lidstaten de plicht om Unielijstsoorten op te sporen en populaties te verwijderen als het een exoot betreft die nieuw is in het land. Is verwijdering niet aan de orde, dan moeten lidstaten proportionele beheersmaatregelen nemen om verspreiding van en schade door die exoot zoveel mogelijk te voorkomen.

De EU-verordening is gericht op de instandhouding van de biodiversiteit en aanverwante ecosysteemdiensten. De in dit beheersplan genoemde maatregelen worden in dat kader getroffen. Dat neemt niet weg dat met het oog op voorkomen van overlast, de veiligheid en gezondheid van burgers alsmede de waterhuishouding, de waterkwaliteit (waaronder begrepen de ecologische kwaliteit) en de waterveiligheid overheden als Rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten nog steeds een eigen verantwoordelijkheid hebben om maatregelen te treffen.

De implementatie van EU-exotenverordening in nationale wetgeving heeft plaatsgevonden door vaststelling van een ministeriële regeling en een beleidsregel onder de Wet natuurbescherming.

Verantwoordelijkheden Rijk/provincies

De provincies zijn sinds 1 januari 2018 verantwoordelijk voor de bestrijding of beheersing van Unielijst soorten benoemd in bijlage 10 van de regeling Wet natuurbescherming (zie bijlage). Het Rijk is met de overdracht verantwoordelijk gebleven voor de uitheemse rivierkreeften en de Chinese wolhandkrab. De waterschappen dragen conform de Waterwet en Waterschapswet zo goed mogelijk zorg voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten. Voor exoten die niet genoemd zijn op de Unielijst (naast bovengenoemde rivierkreeften bijvoorbeeld de halsbandparkiet en watercrassula) hebben de provincies geen formele verantwoordelijkheid.

De decentralisatie richting provincies laat onverlet dat ook voor de soorten genoemd in bijlage 10 het Rijk nog taken blijft uitvoeren, namelijk:

- de inzet van douane en handhaving op import, handel, transport en houden van Unielijstsoorten;
- risicobeoordelingen;
- wetenschappelijke onderbouwing voor afwijking van Artikel 17 verplichtingen (Art 18),
- advisering over risico's en managementopties,
- ontheffing verlening voor opvang invasieve exoten uit het wild;
- pathwayanalyse en preventieve maatregelen op pathways;
- de handhaving op het illegaal uitzetten van invasieve exoten;
- de surveillance naar de verspreiding van invasieve exoten;
- het uitzetten en begeleiden van onderzoek naar effectieve bestrijdingsmethoden en naar mogelijkheden om ecosystemen weerbaarder te maken.

Masterplan invasieve exoten van IPO en LNV

Met het oog op de overdracht van taken van Rijk naar provincies (t.a.v. bestrijding & beheer van bepaalde exoten) hebben de provincies (IPO), de NVWA en LNV hier in 2017 een uitwerking voor geschreven in de vorm van een gezamenlijk 'Masterplan'. Dit is een eenvoudig plan dat algemene uitgangspunten bevat over de verantwoordelijkheden/ taken van de verschillende overheden, de aanpak van nog niet gevestigde soorten (artikel 17) en reeds gevestigde soorten (artikel 19). Binnen IPO-verband is afgesproken om volgens het masterplan te werken.

- Conform artikel 17 van de verordening dienen populaties (of planten en dieren waarbij er een reële kans op toekomstige populatievorming bestaat) volledig en permanent verwijderd te worden. Daarvan kan alleen bij bijzondere omstandigheden worden afgeweken, op gronden genoemd in artikel 18.
- Exoten die al in ons land gevestigd waren op het moment van plaatsing op de Unielijst vallen onder artikel 19. Dit artikel stelt dat lidstaten binnen achttien maanden nadat de Unielijst van kracht is moeten beschikken over beheersmaatregelen.

Lidstaten mogen prioriteiten stellen bij de aanpak van artikel 19 soorten. Dit betekent dat er bij reeds gevestigde soorten meer ruimte is voor eigen beleid dan bij soorten die zich nog niet gevestigd hebben.

Voorbeelden artikel 17 soorten

Wasbeer, Aziatische hoornaar, Grijs eekhoorn, Kleine Waterteunisbloem

Voorbeelden artikel 19 soorten

Nijlgans, Reuzenberenklauw, reuzenbalsemien, Rosse Stekelstaart

Amerikaanse rivierkreeft

Door de VNG is op 25 september 2020 een motie aangenomen die het Rijk (LNV) oproept om een bestuurlijke 'taskforce' in te stellen, om met de Unie van Waterschappen, gemeenten en andere betrokken partijen gezamenlijk te werken aan een haalbare en implementeerbare aanpak van uitheemse rivierkreeften. Vanuit IPO is deze motie gesteund middels een brief aan het Rijk en waarin wordt aanstuurt op een handelingsperspectief (zie bijlage).

Huidig Beleid

Omdat de Europese Exotenverordening primair bedoeld is om schade aan de biodiversiteit te voorkomen, is het uitgangspunt dat de provincie alleen mogelijk zal bijdragen aan de kosten van beheersmaatregelen ter bestrijding van wijdverspreide invasieve exoten, indien er (ook) een concreet biodiversiteitsbelang in het geding is. Daar waar bestrijding van wijd verspreide exoten (artikel 19) samenvalt met een publieke taak van een andere overheid dan de provincie, ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid naar de mening van de provincie bij het betreffende bestuursorgaan en komen de met de bestrijding samenhangende kosten primair voor diens rekening.

Richtinggevend kader Soortenbeleid

Binnen het soortenbeleid wat eind vorig jaar besproken is in GS is het onderwerp exoten ook meegenomen. Binnen dit hoofdstuk liggen drie beleidskeuzen voor.

1. De rol en taak van Provincie Zuid-Holland bij wijdverspreide invasieve exoten zoals benoemd in bijlag 10 van de regeling Wet natuurbescherming. Hierbij is geadviseerd om het huidige beleid (zie hierboven) te handhaven.
2. Voor welke invasieve exoten kan Zuid-Holland maatregelen treffen? Hierbij is geadviseerd om naast de soorten waar de provincie een verantwoordelijkheid heeft maatregelen te nemen tegen invasieve exoten die niet in bijlage 10 van Regeling natuurbescherming staan, als deze beschermde biodiversiteit schaden, al of niet in combinatie met schade aan de economie en/of de volksgezondheid.
3. Waar kan Provincie Zuid-Holland wijdverspreide invasieve exoten zoals benoemd in bijlage 10 van de regeling Wet natuurbescherming beheren? Hierbij is geadviseerd om invasieve exoten die wijdverspreid zijn alleen in en rond eigen gebieden, NNN en N2000-gebieden te beheren of als deze soorten een belangrijke populatie VHR-soorten in het buitengebied bedreigen.

Op het moment dat de soortenbeleid is vastgesteld zal er in samenwerking met waterschappen en TBO's een programma Invasieve exotenbestrijding voor Zuid-Holland worden opgesteld.

Beschikbare financiële middelen invasieve exoten

De overdracht van de verantwoordelijkheid van de bestrijding van invasieve exoten van Rijk naar provincies is niet gepaard gegaan met extra financiële middelen van het Rijk. Het huidige budget vanuit invasieve exoten betreft 0,1 mln per jaar. Dit wordt voor het overgrote deel ingezet voor het beperken van de verdere verspreiding van de Kleine Waterteunisbloem op Tiengemeten, opsporen/vernietigen van nesten van de Aziatische hoornaar en de bestrijding van de Rosse stekelstaart (eend). Deze selectie is gebaseerd op eerdergenoemde Masterplan. Er is geen ruimte om dit budget te verhogen. Door oplopende schadeclaims in het kader van het faunabeheer is al een (fors) tekort ontstaan. Naast de aanpak vanuit het dossier invasieve exoten worden er ook incidenteel invasieve exoten bestreden vanuit Natura 2000 en door DBI.

Voor enkele invasieve faunasoorten heeft de provincie een opdracht lopen via de Faunabeheereenheid ZH dit houdt in dat jagers de bestrijding uitvoeren op bijvoorbeeld de wasbeer en nijlgans. Dit doen zij op vrijwillige basis en dit kost de provincie dus niks.

Geschatte kosten beheer invasieve exoten

De kosten van uitroeingsmaatregelen voor art. 17 soorten is lastig in te schatten, omdat niet duidelijk is of de soorten zich binnen de provincie zullen vestigen en als ze dat doen, waar ze zich bevinden en hoe vaak maatregelen getroffen moeten worden om ze uit te roeien. Het opsporen en vernietigen van de nesten van de hoornaar kan bijvoorbeeld oplopen tot 15.000 euro per nest.

Ook de kosten van uitroeijing/beheren van de artikel 19 soorten zijn op dit moment niet precies in te schatten. Dit hangt vooral af of er geschikte maatregelen getroffen kunnen worden en hoe ambitieus men wil zijn bij het bestrijden van de invasieve exoten. Provincie Utrecht heeft voor programma invasieve exoten een inschatting gemaakt van de bestrijdingskosten voor enkele binnen hun plan geprioriteerde soorten binnen de NNN en N2000-gebieden. De kosten buiten deze gebieden zullen nog vele malen hoger liggen. Deze inschatting is bijgevoegd als bijlage. Op basis van deze inschatting wordt in ieder geval duidelijk het beschikbare budget bij lange na niet toereikend is om extra inspanning te leveren op de genoemde soorten.

Beste imkers,

De Aziatische hoornaar wordt steeds vaker in onze provincie Zuid-Holland waargenomen. Deze invasieve exoot roeit niet alleen vele bijenvolken uit, ook solitaire bijen en andere bestuivers hebben er flink onder te lijden. Hierdoor komt de biodiversiteit nog meer onder druk te staan. Deze hoornaars zijn agressief bij nestverstoring en de steken zijn niet ongevaarlijk.

De provincies Zeeland, Brabant en Limburg hebben er al een aantal jaren mee te maken, maar de Aziatische hoornaar komt steeds noordelijker. In het afgelopen jaar zijn onder andere meldingen gedaan in Rotterdam, Oostvoorne, Barendrecht, Heijenoord, Berkel en Rodenrijs, Zoetermeer, Delft, Dordrecht, Den Haag, Schiedam en Leiden.

Bij onze zuidelijke burens in België is Vlaanderen bijzonder succesvol in het bestrijden van deze exoot. We hebben daarom 5.1.2e van het Vlaams Bijeninstituut uitgenodigd om zijn ervaringen als coördinator van het expertisecentrum Aziatische hoornaar met ons te delen. Meer achtergrondinformatie is te vinden op <https://vlaamsbijeninstituut.be>.

Onze Groep Zuid-Holland heeft een taskforce Aziatische hoornaar opgericht. Zij zal zich op deze studiemiddag voorstellen. We willen graag tot een gezamenlijke aanpak komen in overleg met de Zuid-Hollandse imkersverenigingen, de NBV, de provincie Zuid-Holland, en andere relevante partijen. Om te beginnen is het belangrijk dat veel mensen weten hoe deze insecten en de nesten eruitzien. De bestrijding begint namelijk met het herkennen van het beestje, het vangen van jonge koninginnen en het opsporen van de nesten. Het vernietigen van de nesten zelf wordt door professionals gedaan.

Om zoveel mogelijk imkers bewust te maken en zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de komst van de Aziatische hoornaars, heeft de Groep Zuid-Holland een studiemiddag georganiseerd:

Datum: Zaterdag 23 september 2023

Tijd: 14:00 tot 17:00. Inloop is vanaf 13:30.

Plaats: Boskoop (Gemeente Alphen aan den Rijn),

Multifunctioneel Centrum De Plataan, Snijdelwijklaan 2.

De toegang is gratis. Een vrijwillige onkostenbijdrage wordt op prijs gesteld. We hopen op een grote opkomst zodat we goed voorbereid zijn en met elkaar de populatie Aziatische Hoornaars de komende jaren onder controle kunnen houden.

Namens de Groep Zuid-Holland

5.1.2e

offerte

Provincie Zuid Holland

NatuurlijkRob
Beltweg 27
5853 EM Siebengewald

5.1.2e

5.1.2e

@yahoo.com

BTW:

5.1.5

KvK: 74907751

Siebengewald, 03-07-2024

Betreft:
Ons kenmerk:
Uw kenmerk:
Contactpersoon:

offerte opsporen en bestrijden Aziatische Hoornaars

5.1.2e

Geachte 5.1.2e

Bijgaande sturen ik zoals gevraagd onderhavige offerte voor het opsporen en bestrijden van Aziatische hoornaars in Zuid holland. De indiener van deze offerte is bevoegd bestrijdingsmiddelen te gebruiken om Aziatische hoornaars te bestrijden. Tevens is de indiener voldoende opgeleid en ervaren om veilig in bomen te klimmen, vleig met een hoogwerke kunnen en mogen werken en hebben daarvoor ook bestemde materiaal. Deze offerte dient te worden gezien als een soort "strippenkaart". Wat niet gebruikt wordt, wordt niet in rekening gebracht en kan het volgende jaar alsnog gebruikt worden danwel laten vervallen. NatuurlijkRob heeft aankomend seizoen minimaal 3 teams van 2 man die zomernesten we kunnen halen. De uurkosten zijn inclusief reistijd en reiskosten. De offerte heeft vijf onderdelen:

- 1)** Het geven van voorlichting om meldingen van Aziatische hoornaars te krijgen (maart-november). In deze stap maken we via Facebook rugbaarheid aan de bestrijdingscampagne. Doordat we afhankelijk zijn van meldingen, verwachten we dat dit een grote factor van betekenis is om succesvol te zijn. De behandelingen van alle binnen gekomen waarnemingen via waarneming.nl voor de provincie Gelderland
- 2)** reageren op meldingen in het voorjaar wanneer koninginnen hun voorjaarsnest aan het opbouwen zijn. In dat geval dient enkel de koningin gevangen en gedood te worden (maart-mei/juni). Dit is de meest efficiënte manier.

3) reageren op meldingen in het voorjaar en zomer wanneer de werksters vliegen. Deze werksters zijn klein en zullen ons naar het voorjaarsnest brengen nadat ze een zendertje van ons hebben omgehangen. Daarna zal het nest opgezocht worden en worden verdelgt (mei/juni-juli/aug). Het nest wordt uit elkaar gehaald en gezocht naar de koningin. Indien er geen koningin in het bestreden nest zit, is zij al verhuisd naar het zomernest. Dit nest moet dan nog opgespoord worden; waardoor dan ook stap 4 dient te worden doorlopen. Getracht wordt de zender nogmaals te gebruiken. Uit ervaring is dit vaak niet mogelijk omdat we de zender niet meer terug vinden.

4) reageren op meldingen in de zomer en herfst wanneer de werksters vliegen. Een werkster wordt gevangen en een 0.15gram zendertje wordt aan een werkster geknoopt. Hiermee wordt het nest gevonden en daarna dit nest verdelgd, waardoor voorkomen wordt dat er koninginnen uit kunnen vliegen; waarmee meer nieuwe nesten het volgende jaar voorkomen worden. Deze nesten hangen vaak hoog in de boom, en zullen daardoor met een Hoogwerker en accu stofzuiger bestreden worden. Voor de nesten waar geen Hoogwerken terplaatse kan komen hebben we een Hornet kit "AIRadik AIR-530-15 Carbon Hi-MOD" inclusief 6 verlengstokken van 3 meter lengte alsook de benodigde persluchtfels. Deze combinatie zorgt er voor dat nesten tot 30 meter vanaf de grond kunnen worden bestreden met diatomeeënaarde. Echter heeft die niet onze voorkeur omdat niet alle wespen dood gaan en je dus activitijd blijft houden.

5) Zeer korte en bondige evaluatie van de resulaten einde van project. Deze zal in januari opgeleverd worden.

6) We houden voor tijdens en na de opdracht contact over hoe en wat over het rijlen en zeilen van de Aziatische hoornaar.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e NatuurlijkRob

Uurprijs	€	5.1.2f
kosten hoogwerker 1 dag	€	5.1.2f
kosten brandstof en slijtage per dag	€	5.1.2f
kosten zender	€	5.1.2f
Liter prijs trapit	€	5.1.2f
Prijs trapit per 5 lieter	€	5.1.2f
6 potten inclusief deksel 6*0,77	€	5.1.2f
6 Info folder wiekpot 6*0,25	€	5.1.2f

1) Voorlichting			
- Reageren op meldingen die via waarneming.nl binnen komen. 1 uur per maand voor 6 maanden	6	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- ruchtbaarheid geven via Facebook en andere kanalen en terugkoppeling van uitgevoerde acties; hele jaar door om meldingen te krijgen 1 uur per maand voor 6 maanden	6	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
2) Reageren op meldingen voorjaar - wegvangen koninginnen			
wordt vaak door de melder gedaan. Deze die het niet durven zal ik gratis opruimen	0	€ 5.1.2f	€ -
3a) Voorjaarsnesten opsporen en verdelgen			
- administratie en aansturen zoekgroepen	4	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- werkster vangen en zenderen; 4 uur inclusief reistijd	4	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- zenders voor werksters; 0.15 gram zenders	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- opzoeken gezenderde dieren & bestrijden nest: 4 uur per nest	4	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- controleren of koningin in het nest zit; 1 nest 1 uur per nest	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
3b) Voorjaarsnesten verdelgen			
- administratie en aansturen zoekgroepen	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
-bestrijden nest: 3 uur per nest inclusief reistijd	3	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- controleren of koningin in het nest zit; 1 nest 1 uur per nest	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
4a) Zomernesten opsporen en verdelgen			
- administratie en aansturen zoekgroepen	2	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- lokpotten ophangen 6 potten met infosheet per omgeving van een melding; 2 uur per locatie	0	€ 5.1.2f	€ -
- werkster vangen en zenderen; 4 uur inclusief reistijd	4	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f

- zenders voor werksters; 0.15 gram zenders	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- opzoeken gezenderde dieren: 1 nesten; 3 uur per nest	3	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- Huuren van hoogwerker van 27 meter inclusief brandstof en verzekering	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- weghalen nest met hoogwerker en stofzuigen 2 man 1,5 uur per nest en nest uit pluizen	3	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
4b) Zomernesten verdelgen			
- administratie en aansturen zoekgroepen	3	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- Huuren van hoogwerker van 27 meter inclusief brandstof en verzekering	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
- weghalen nest met hoogwerker en stofzuigen 2 man 3 uur per nest en nest uit pluizen	6	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
5) Korte rapportage met resultaat en evaluatie eind van project.	15	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
6) Wiekpotten met lokstof			
6 potten per locatie en 1 liter lokstof	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
7a) lokstof voor contactpersonen			
lokstof voor wiekpotten	3	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
verzendkosten lokstof	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
7b) Zoek boxen			
6 potten per zoek box en 1 liter lokstof	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
4 merkbuisjes per zoek box	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
2 vlinder netjes a 25euro per stuk	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
5 Plastic vang potjes met deksel	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
5 merkstiften om Aziatisch hoornaars te merken	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
1 Stopwatch	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
verrekijker	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
Pen en schrijfblok	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
compas	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
opberg box om alles in te bewaren	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f

7b) opleiden zoekgroepen in het opsporen van nesten met de wiekpot methode voor 20 personen			
opleiding voor 20 personen	20	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
mijn uren voor 1 dag 8 uur inclusief reiskosten	8	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f

Totaal kosten per onderdeel			
1) Voorlichting	Kosten	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
2) Reageren op meldingen voorjaar - wegvangen koniginnen	Kosten	totaal excl BTW	€ -
3a) Voorjaarsnesten opsporen en verdelgen	Kosten per nest	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
3b) Voorjaarsnesten verdelgen	Kosten per nest	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
4a) Zomernesten opsporen en verdelgen	Kosten per nest	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
4b) Zomernesten verdelgen	Kosten per nest	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
5) Korte rapportage met resultaat en evaluatie eind van project.	Kosten	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
6) Wiekpotten met lokstof	Kosten per nest	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
7a) lokstof voor contactpersonen	voor de contactpersonen	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
7b) Zoek boxen	kosten per box	totaal excl BTW	€ 5.1.2f
7b) opleiden zoekgroepen in het opsporen van nesten met de wiekpot methode voor 20 personen	kosten per opleiding	totaal excl BTW	€ 5.1.2f

Offerte zo als gevraag in de mail van 24 juni met aanvullingen op de ander vragen

Hoi 5.1.2e Vorig jaar in totaal +/-32 neten gevonden in Zuid Holland. Hier van waren er 26 secundair ik vind het lastig om een ischatting te geven. Hoeveel het er dit jaar gaan zijn kunnen er 20 zijn maar kunnen er ook zo maar 50 zijn. Ik zal er even voor de goed orde 40 aan houden. Ik heb in de offerte ook zoekboxen opgenomen want ander provicies vragen hier naar dus dan kun je kijken wat je hier mee wil doen. Dan heb je de prijzen vast. Met vriendelijke groet 5.1.2e

NatuurlijkRob

	aantal	prijs per stuk	totaal excl BTW per onderdeel
1) Voorlichting	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
2) Reageren op meldingen voorjaar - wegvangen koninginnen	0	€ -	€ -
3a) Voorjaarsnesten opsporen en verdelgen	0	€ 5.1.2f	€ -
3b) Voorjaarsnesten verdelgen	10	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
4a) Zomernesten opsporen en verdelgen	10	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
4b) Zomernesten verdelgen	20	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
5) Korte rapportage met resultaat en evaluatie eind van project.	1	€ 5.1.2f	€ 5.1.2f
6) Wiekpotten met lokstof	0	€ 5.1.2f	€ -
7a) lokstof voor contactpersonen	0	€ 5.1.2f	€ -
7b) Zoek boxen	0	€ 5.1.2f	€ -
7b) opleiden zoekgroepen in het opsporen van nesten met de wiekpot methode voor 20 personen	0	€ 5.1.2f	€ -
	totaal exclusief btw		€ 5.1.2f

Totaal per provincie 2023														
	Koningin			Primair Nest			Secundair Nest			Werkster ?	Totalen			
	Dood	Levend	Onbekend	Dood	Levend	Onbekend	Dood	Levend	Onbekend	Locatie	Dood	Levend	Onbekend	Totaal
Zeeland	90	19	21	62	1	6	8	0	5	64	160	20	32	276
Brabant	43	7	4	40	0	6	15	3	4	59	98	10	14	181
Limburg	16	4	4	15	0	0	12	0	0	30	43	4	4	81
Zuid holland	4	1	1	8	0	1	2	3	0	13	14	4	2	33
Noord holland	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2
Gelderland	5	0	0	4	0	0	0	1	0	5	9	1	0	15
Flevoland	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Drenthe	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Utrecht	1	0	0	3	0	0	2	0	0	1	6	0	0	7
Totalen	159	32	30	134	1	13	39	7	9	173	332	40	52	597

12-12-2022 20:14 - Berichten worden end-to-end versleuteld. Alleen mensen in deze chat kunnen ze lezen, beluisteren of delen. Meer informatie.

12-12-2022 20:13 - 5.1.2e : Hoi 5.1.2e ,

Hebben jullie al over de aanpak van de Aziatische horenaars voor 2023 na gedacht?

Mischien kunnen wij weer wat voor jullie betekenen volgend jaar. We kunnen in iedergeval even mee denken.

Met vriendelijke groet

5.1.2e

Natuurlijk Rob

Sterk in natuur werk

04-05-2023 21:31 - 5.1.2e : <https://waarneming.nl/waarneming/view/270291871>

De eerst is er weer voor zuid Holland dit jaar.

07-09-2023 12:43 - 5.1.2e : update aziatische hoornaar 7-9-2023.pdf (bestand bijgevoegd)

update aziatische hoornaar 7-9-2023.pdf

13-09-2023 14:29 - 5.1.2e : Hoi 5.1.2e , ik ben momenteel bezig met het regelen van de inkoopopdracht voor de offertes die je naar 5.1.2e had gestuurd. We hebben alleen hiervoor een nieuw formulier en ik moet nu ook gelijk het IBAN nummer invoeren. Heb je die misschien voor mij?

13-09-2023 16:25 - 5.1.2e : 5.1.2e

13-09-2023 16:25 - 5.1.2e : Ik bel je even is dat goed.

13-09-2023 23:00 - 5.1.2e : <https://sliedrecht24.nl/kerpentier-ongedierte-verwijderd-nest-aziatische-hoornaar-uit-hof-van-sliedrecht/>

13-09-2023 23:00 - 5.1.2e : VID-20230913-WA0000.mp4 (bestand bijgevoegd)

13-09-2023 23:00 - 5.1.2e : <https://waarneming.nl/observation/287661687/>

13-09-2023 23:01 - 5.1.2e : Dit is van het nest in sliedrecht. Hier ben ik pas na de bestrijding op de hoogte gesteld dat dit gebeurd is. En erg netjes is het niet gebeurd al zeg ik het zelf.

13-09-2023 23:03 - 5.1.2e : Vrijdag gaan er 6 nesten uit in zuid Holland misschien zelfs 7 mochten jullie ergens even hallo willen komen zeggen dan kan dat natuurlijk.

14-09-2023 10:20 - 5.1.2e : Kun je even bellen over morgen. Er is een imker heel fanatiek de pers aan het uitnodiging. Hard van Nederland komt ook ♦♦♦

14-09-2023 10:21 - 5.1.2e : Of 5.1.2e mag ook natuurlijk zal hem.ook even appen

14-09-2023 11:57 - 5.1.2e : Ik bel je zo terug

09-10-2023 10:47 - 5.1.2e : Hej 5.1.2e ik hoorde dat je vandaag of morgen het nest in Gouda gaat weg halen? Ik woon toevallig redelijk dichtbij. Kan je een berichtje sturen als je er naartoe gaat, dan kijk ik even of ik langs kan komen

09-10-2023 12:39 - 5.1.2e : Ja is goed. Gaat morgen worden. Heb vandaag nieuws uur bij me en schiet niet op ♦

11-10-2023 00:06 - 5.1.2e : Ik heb alle nesten er weer uit voor zuid Holland.

Nu de andere provincies weer schoon vegen.

12-10-2023 21:29 - 5.1.2e : <https://www.zuid-holland.nl/actueel/nieuws/oktober-2023/aziatische-hoornaar-vaker-gesignaleerd/>

Goed stuk

01-11-2023 08:43 - 5.1.2e : Als ik goed geteld heb heb ik 21 nesten ondertussen verwijderd en heb er vandaag nog 3 op de planning staan.

Oostvoorne AH Zoekgr...

5.1.2e

kan invliegen. De eerst heeft vandaag solo zijn eerste nest gevonden met zender. Nummer 2 zal voornamelijk de bestrijding oppakken. Maar ik kan niet zo maar mensen bij schakelen. En ik heb met zuid Holland geen afspraken lopen dus heb daar oficeel geen verplichting.

Ik help jullie zo veel ik kan en van de provincie heb ik alle medewerking. Maar met de provincie waar ik wel een afspraak heb staan die komen eerst.

Mijn zenders zijn op dit moment bijna op er is een nieuwe lading onderweg van 50 stuks. Dus daarna kunne we hopelijk weer vol gas er op vliegen

Vrijdag zit ik in de omgeving van Dordrecht.

Volgens mij moeten er 3 nesten de boom uit. Dus dan zou ik er nog 1 of met veel geluk nog 2 bij kunnen zoeken.

14:46

Ok dank voor je bericht 14:46 ✓

E

5.1.2e

5.1.2e

Hoi

5.1.2e

Ik kan niet op 100 locaties tegelijk zijn. Ik do...

Ik wil best benzine ed vergoeden @ 5.1.2e
5.1.2e van bv 5.1.2e? Weet zeker dat hij met zender ze zo gevonden heeft. Is me wel wat waard want wil me volken niet kwijt

14:50

Bericht

5.1.2e

5.1.2e

U

5.1.2e maar we hebben hier 5.1.2e
5.1.2e met zijn zenders nodig. Kun je ons
inplannen?

Hoi 5.1.2e

Ik kan niet op 100 locaties tegelijk zijn.
Ik doe mijn best maar eerst gaan alle
nesten die al gevonden zijn uit de boom.

Ik ben aan het kijken of ik meer mensen
kan invliegen. De eerst heeft vandaag
solo zijn eerste nest gevonden met
zender. Nummer 2 zal voornamelijk de
bestrijding oppakken. Maar ik kan niet
zo maar mensen bij schakelen. En ik heb
met zuid Holland geen afspraken lopen
dus heb daar oficeel geen verplichting.

Ik help jullie zo veel ik kan en van de
provincie heb ik alle medewerking.
Maar met de provincie waar ik wel een
afpraak heb staan die komen eerst.

Mijn zenders zijn op dit moment bijna
op er is een nieuwe lading onderweg van
50 stuks. Dus daarna kunne we hopelijk
weer vol gas er op vliegen

Vrijdag zit ik in de omgeving van
Dordrecht.

Volgens mij moeten er 3 nesten de boom
uit. Dus dan zou ik er nog 1 of met veel
geluk nog 2 bij kunnen zoeken.

14:46

Bericht

19-09-2023 12:43 - Berichten en oproepen worden end-to-end versleuteld. Alleen mensen in deze chat kunnen ze lezen, beluisteren of delen. Meer informatie.

19-09-2023 12:43 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e, wij hebben elkaar 2 maanden geleden gesproken over de Aziatische hoornaar. Graag praat ik met je bij, over een aantal initiatieven die lopen en die ik op het spoor ben gekomen. Laten we kijken hoe we elkaar kunnen helpen. Groet, 5.1.2e

27-09-2023 12:48 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e. Dank voor het gesprek gisteren. Er is inmiddels discussie binnen de taskforce gekomen over onze benadering. Een van de leden deed de suggestie om het WOO-verzoek in te trekken. Zou dat vanuit jullie als een positief gebaar gezien worden? Om bv daarna een gesprek aan te gaan?

27-09-2023 14:07 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e, bedankt voor je bericht. Het lijkt ons in ieder geval goed om een gesprek te hebben gezien er veel onduidelijkheid is. We zouden willen voorstellen om ze uit te nodigen op het provinciehuis.

27-09-2023 14:08 - 5.1.2e : Kan jij nagaan wie hierbij aanwezig wil zijn? misschien niet de hele taskforce maar een selecter groepje, dan zorg ik dat er een datumprikker rondgaat en de afspraak geregeld wordt.

27-09-2023 14:48 - 5.1.2e : Dit bericht is verwijderd

27-09-2023 14:49 - 5.1.2e : Top! Ik ga de uitnodiging doorgeven. Stel je het intrekken van het WOO-verzoek als voorwaarde of kunnen deze dingen naast elkaar?

27-09-2023 14:49 - 5.1.2e : Ons deel van de taskforce bestaat uit 3 personen.

27-09-2023 14:50 - 5.1.2e : Nee dat is zeker geen voorwaarde

27-09-2023 14:50 - 5.1.2e : Lijkt mij een mooie grote voor een gesprek

27-09-2023 14:50 - 5.1.2e : Dat klinkt heel goed. Ik ga hem inbrengen.

27-09-2023 14:51 - 5.1.2e : Super!

27-09-2023 17:11 - 5.1.2e : Ik heb het aanbod gedaan. Ik stuur je hierna 2 screenshots die ik kreeg van een van de taskforceleden met als ondertekening: dit is de reden waarom ik graag op zo kort mogelijke termijn met de provincie wil spreken_

27-09-2023 17:12 - 5.1.2e : IMG-20230927-WA0000.jpg (bestand bijgevoegd)

27-09-2023 17:12 - 5.1.2e : IMG-20230927-WA0001.jpg (bestand bijgevoegd)

27-09-2023 17:13 - 5.1.2e : [27-9 14:56] 5.1.2e : 5.1.2e 5.1.2e dit is mijn bloed speed reden om met de provincie te praten

[27-9 14:56] 5.1.2e : Er zijn meer speurders maar deze krijgen niks vergoed

[27-9 14:56] 5.1.2e : 5.1.2e verwijderd nesten waarvoor wij horen dat hij 5.1.2f per nest vangt

[27-9 14:57] 5.1.2e : En dan haalt hij in 1x 6 nesten weg waar het speuren door anderen gebeurt

[27-9 14:57] 5.1.2e : Indien dit alles binnen zeg 1 week gebeurt prima

[27-9 14:58] 5.1.2e : Maar met nu bijna 2 mnd reactietijd tot er hulp is en de 1 October voor de deur maak ik me zwaar ongerust

[27-9 14:59] 5.1.2e : Lijkt me ook niet de bedoeling dat men dit zelf betaald

27-09-2023 17:32 - 5.1.2e : De hele taskforce heeft de wens aanwezig te zijn:

5.1.2e @outlook.com

5.1.2e @telfort.nl

5.1.2e @ 5.1.2e

5.1.2e @ 5.1.2e

27-09-2023 20:27 - 5.1.2e : En hier nog een link naar een gratis webinar over de AH, georganiseerd door de NBV:
<https://studiedagen.bijenhouders.nl/nbv-webinars/detail/33/webinar-aziatische-hoornaar>

29-09-2023 12:02 - 5.1.2e : Gisteren weer overleg gehad met de taskforce. Er zit veel boosheid en emotie bij sommige leden. 5.1.2e en ik proberen dit te managen. Bv door voor te stellen met minder mensen naar het overleg te gaan, en door de agenda op hoofdlijnen te houden, en niet te veel in details te belanden. Ik denk dat het vanuit jullie goed is om aan het begin van het overleg afspraken te maken over respectvolle omgang met elkaar en om ruimte te maken voor het wegnemen van de druk: laat de emotie aan het begin maar even los, anders gaat het tijdens het gesprek toch wel langskomen. Wij zouden graag een basis voor een goede relatie willen leggen, die we in het vervolg gaan invullen.

29-09-2023 12:03 - 5.1.2e : Dank voor de datumprikker, ik heb hem ingevuld.

04-10-2023 12:03 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e, ik hoor niets meer van je. Gaat het goed daar? Ik ben benieuwd naar jullie reactie. Groet, 5.1.2e

04-10-2023 16:47 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e excuses het is bij ons nu heel erg druk. Goed dat je aangeeft dat er zoveel emoties zijn, dit konden wij al merken uit de brieven en ons gesprek, maar goed dat je het aangeeft dan gaan wij er zoveel als mogelijk rekening mee houden tijdens het overleg en de voorbereiding daarop.

04-10-2023 16:48 - 5.1.2e : Ik hoop morgen een datum te prikken, ik moet nog even bij 5.1.2e nagaan wanneer hij kan

05-10-2023 14:04 - 5.1.2e : Ok, ik begrijp het. Hopelijk lukt het om vandaag een datum te prikken.

05-10-2023 14:05 - 5.1.2e : Ter informatie: De andere leden van de taskforce willen escaleren. Ik kan ze niet veel langer rustig houden, vrees ik.

05-10-2023 14:12 - 5.1.2e : Ze geven aan dat opschaling binnen een week nodig is, omdat nu de kans aanwezig is om de verspreiding volgend jaar te beperken.

05-10-2023 14:12 - 5.1.2e : Ze hebben het gevoel aan het lijntje te worden gehouden.

05-10-2023 14:13 - 5.1.2e : Ik probeer te sussen, maar heb ze niet in de hand.

05-10-2023 14:53 - 5.1.2e : De datum is geprikt, eerder paste niet in iedereens agenda.

05-10-2023 14:54 - 5.1.2e : Het is jullie/hun recht om te escaleren als zij dat nodig achten, dergelijke signaleren zijn al geuit.

05-10-2023 14:56 - 5.1.2e : Dat is ook zo. Tegelijk hoop ik dat wij een constructief lijntje open kunnen houden.

05-10-2023 14:57 - 5.1.2e : Dank, ik denk dat ze deze datum te laat vinden. Ik ga mijn best doen om goede gesprekspartners naar voren te schuiven.

05-10-2023 15:02 - 5.1.2e : Bedankt, eerder zag ik helaas geen openingen in de agenda's en de datumprikker

0413301 15:03 - 5.1.2e : Begrijp ik. Veel succes en sterkte!!

06-10-2023 16:09 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e . Ik begreep van 5.1.2e dat hij en 5.1.2e een escalerende mail hebben gestuurd, en dat 5.1.2e met 5.1.2e gebeld heeft, en dat daardoor (?) het gesprek naar voren is gehaald. Ik kan dinsdag sowieso niet, dus het gesprek zal zonder mij zijn. Als ik iets kan doen, dan hoor ik het wel. Groet, 5.1.2e

05-03-2024 11:16 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e , ik heb een flyer die ik je graag wil geven. Ben jij vandaag op het provinciehuis?

05-03-2024 11:29 - 5.1.2e : Hoi 5.1.2e , helaas ik zit vandaag extern. Je kan hem in het postvakje leggen bij ons secretariaat op a4, dan haal ik hem daar op als ik er weer ben. Groet, 5.1.2e

05-03-2024 11:32 - 5.1.2e : Super, doe ik dat. ♦♦

15-04-2024 10:50 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e , ik krijg je niet te pakken. Kan ik je vandaag nog even spreken? Vanavond hebben overleg met de taskforce Aziatische hoornaar ZH en ik wil graag een update kunnen geven. Alvast dank!

15-04-2024 13:17 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e , ik begreep van 5.1.2e dat je verlof hebt op maandag. Ik heb hem vanochtend gesproken. Ik maak een afspraak voor eind april. Mvg 5.1.2e

17-09-2024 09:50 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e , ik had je vorige week nog even proberen te bellen. Kunnen wij elkaar even spreken over de communicatie over de Aziatische Hoornaar? Alvast dank! Met vriendelijke groet, 5.1.2e

07-11-2024 09:20 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e , ik vind het jammer dat we geen directe communicatielijn meer hebben. De frustratie bij onze verenigingen neemt toe, en ik kan ze geen ongelijk geven. Nog steeds zou ik op korte termijn graag weer een keer bijpraten. Met vriendelijke groet, 5.1.2e

07-11-2024 09:28 - 5.1.2e : Hoi 5.1.2e , het lijkt me idd goed om binnenkort een afspraak in te plannen. Helaas hebben zowel 5.1.2e als ik het behoorlijk druk met vele spoedgevallen (mede vanwege grote beleidswijzigingen op de andere onderwerpen waarmee wij ons bezighouden). Wat wel positief is dat wij in december een nieuwe collega krijgen die zich voornamelijk bezig gaat houden met invasieve exoten, hiermee hopen we dat het onderwerp de aandacht gaat krijgen die het verdient. Goed dus om binnenkort een afspraak in te plannen op die manier staat het iig geblokkeerd in onze agenda zodat er niks tussendoor kan komen. Met vriendelijke groet, 5.1.2e

07-11-2024 09:42 - 5.1.2e : Hallo 5.1.2e , dank voor je antwoord, ik zal een afspraak inplannen. Het meest vervelend op dit moment is dat jullie nieuwe beleid niet is gepubliceerd op de website. Sommige gemeentes onder de A12 weigeren daarom nesten weg te halen, onder verwijzing naar de tekst op de website van de provincie. Veel andere gemeentes halen wel nesten weg. Met vriendelijke groet, 5.1.2e

07-11-2024 09:45 - 5.1.2e : Goed om te weten dat we daar mee bezig zijn met het contactcentrum en team online. Er is wel een persbericht geweest maar deze lijkt idd niet goed genoeg te vinden...

07-11-2024 09:45 - 5.1.2e : Wij kunnen er niets over vinden. En we kijken iedere week op de website....

To: 5.1.2e | 5.1.2e [redacted]@yahoo.com]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Thur 8/14/2025 12:30:11 PM
Subject: verwijderen nest Aziatische hoornaarnest achterweg-Zuid 5.1.2e Lisse
Received: Thur 8/14/2025 12:30:00 PM

Hoi 5.1.2e,

Graag zouden wij een Aziatische hoornaarnest wat is aangetroffen in Leidschendam-Voorburg willen laten verwijderen.
Bijgevoegd vind je de locatie. [Achterweg-Zuid 5.1.2e](#) - [Google Maps](#)
Het Nest bevindt zich in een spouwmuur. De melder is 5.1.2e 5.1.2e .

Mochten er nog vragen zijn hoor ik het graag. Bij voorbaat dank!
Met vriendelijke groet,

5.1.2e [redacted]
5.1.2e [redacted]

Domein water, klimaat en natuur

5.1.2e [redacted]
5.1.2e [redacted]
5.1.2e [redacted]@pzh.nl

Krachtig Zuid-Holland.

To: 5.1.2e | 5.1.2e [redacted]@yahoo.com]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 8/27/2025 11:36:13 AM
Subject: verwijderen nest Aziatische Hoornaar Den Haag
Received: Wed 8/27/2025 11:36:00 AM
[lokatieoverzicht nest Aziatische Hoornaar.pdf](#)

Hoi 5.1.2e,

Er is een hoornaar nest gesignaleerd op een laaghangende plek. Zou jij deze kunnen verwijderen?
Het bevindt zich in een tuin op boekweitkamp nummer 5.1.2e. De tuin maak onderdeel uit van de amateurtuin vereniging 'ATV Loolaan' te Den Haag.
De locatie is op Google Maps exact te bekijken d.m.v. [52°05'08.6"N 4°21'12.1"E - Google Maps](#)

Het toegangshek van dit complex staat normaliter dagelijks open van 11:00 – 18:00 uur.
Om de precieze plek van het nest aan te wijzen wordt verzocht minimaal een half uur vooraf het bezoek via 5.1.2e.

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e
5.1.2e

Domein water, klimaat en natuur

5.1.2e
5.1.2e | 5.1.2e
5.1.2e | 5.1.2e [@pzh.nl](#)

Krachtig Zuid-Holland.

Cc: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@gmail.com]
To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@pzh.nl]; 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@pzh.nl]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Wed 7/10/2024 10:13:45 AM
Subject: verwarrende mededeling provincie ZH over bestrijding Aziatische hoornaar
Received: Wed 7/10/2024 10:14:39 AM
[mededing provincie ZH 18 4 24.pdf](#)

Sommige personen die dit bericht hebben ontvangen, ontvangen niet vaak e-mail van 5.1.2e [redacted]@gmail.com. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Beste 5.1.2e [redacted] en 5.1.2e [redacted],
een van onze leden heeft bijgaande mededing van de provincie ZH van 18 april 2024 gevonden over de bestrijding van de AH. In deze mededeling wordt gesteld dat provincie de bestrijding van de AH nog volledig ondersteunt. Dit is anders dan wat jullie mij hebben verteld in ons overleg van 11 juni j.l. Dit is nogal verwarrend. Kunnen jullie ons zo spoedig mogelijk uitsluitsel geven wat het beleid van de provincie in deze is?
Hartelijk dank. Vriendelijke groet: 5.1.2e [redacted].

de Europese hoornaar, is actief van april tot november, met een piek in augustus en oktober. Er is ook een stijging in het aantal meldingen, maar vooralsnog lukt het de provincie om hier adequaat op te reageren.

Wij zetten ons in op het bestrijden van de Aziatische hoornaar om onze inheemse biodiversiteit te beschermen. De Aziatische hoornaar is schadelijk voor hommelsoorten en andere vliegende insecten en heeft een effect op de bedrijfs- en hobbymatig gehouden honingbijen. Daarnaast is de Aziatische hoornaar gevaarlijk voor mensen met een allergie voor bijen- en wespensteken. Omdat Aziatische hoornaars zich zelden tot nooit aangetrokken voelen tot menselijke zoetigheden, is de kans om door een hoornaar gestoken gelukkig aanzienlijk kleiner dan bij limonadewespen. De zomernesten van Aziatische hoornaars hangen meestal hoog in de boom, buiten bereik van menselijke activiteiten.

Onze strategie is om zoveel mogelijk nesten van de Aziatische hoornaar weg te halen en wij vragen inwoners dan ook om vooral een melding in www.waarnemingen.nl te maken als ze een (nest) Aziatische hoornaars signaleren. Wij zijn blij met de inzet van vrijwilligers die hun steentje bijdragen als het gaat om de opsporing van de nesten. Dit helpt ons bij de aanpak van deze invasieve exoot.

Wij houden de situatie nauwlettend in de gaten en hebben overleg met andere provincies om te bepalen welke strategie we volgend jaar nodig hebben.

To: 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]
From: Contactcentrum Provincie Zuid-Holland
Sent: Wed 9/3/2025 12:41:52 PM
Subject: terugbelverzoek Aziatisch hoornaar - PZH-CC- 5.1.2e
Received: Wed 9/3/2025 12:41:58 PM

Melding PZH-CC- 5.1.2e

Beste collega,

Het Contactcentrum heeft onderstaande melding ontvangen:

Aanmelder

Naam:	gemeente Noordwijk/ 5.1.2e
E-mailadres:	5.1.2e @noordwijk
Telefoonnummer:	5.1.2e

Melding

Omschrijving:	telbelverzoek Aziatisch hoornaar
Tijdstip aangemeld:	03-09-2025 14:41
CC actie's tot nu toe:	
Oorspronkelijke melding:	Meneer heeft namens de gemeente een vraag over de Aziatisch hoornaar. Graag terugbellen.

Het Contactcentrum zorgt dat iedere melder binnen de vastgestelde termijn antwoord krijgt. Wij verzoeken je vriendelijk om vóór 17-09-2025 14:35 een inhoudelijk antwoord naar het Contactcentrum te mailen, zodat we dit antwoord op tijd naar de melder kunnen sturen.

Indien je liever zelf een reactie stuurt naar de melder, ontvangen wij graag een cc'tje van die beantwoording, zodat wij de melding kunnen afsluiten. Vermeld in beide gevallen het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van je e-mail.

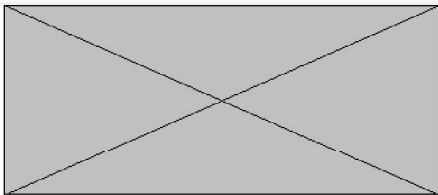
Mocht dit onderwerp niet bij jou thuis horen, laat het ons dan per e-mail weten in verband met de beantwoordingstermijn.

Het Contactcentrum heeft de melder een ontvangstbevestiging gestuurd.

Bij vragen hierover kun je contact opnemen met het Contactcentrum onder vermelding van het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van de e-mail.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Contactcentrum
Provincie Zuid-Holland

T 5.1.2e

E 5.1.2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

Om jouw recht op privacy te waarborgen gaan wij uiterst zorgvuldig en vertrouwelijk om met jouw persoonsgegevens. Uiteraard houden wij ons aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Onze privacyverklaring is van toepassing op alle persoonsgegevens die wij van jou verwerken voor onze dienstverlening. Meer informatie vindt je hier: [Privacyverklaring en disclaimer](#)

To: 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]
From: Contactcentrum Provincie Zuid-Holland
Sent: Tue 8/26/2025 9:22:51 AM
Subject: terugbelverzoek beleid ivm bestrijding Hoornaar - PZH-CC- 5.1.2e
Received: Tue 8/26/2025 9:22:56 AM

Melding PZH-CC- 5.1.2e

Beste collega,

Het Contactcentrum heeft onderstaande melding ontvangen:

Aanmelder

Naam:	5.1.2e
E-mailadres:	5.1.2e @zoeterwoude.nl
Telefoonnummer:	5.1.2e

Melding

Omschrijving:	terugbelverzoek beleid ivm bestrijding Hoornaar
Tijdstip aangemeld:	26-08-2025 11:22
CC actie's tot nu toe:	
Oorspronkelijke melding:	Is er een beleid van de provincie ivm bestrijding van de Hoornaar. Graag contact.

Het Contactcentrum zorgt dat iedere melder binnen de vastgestelde termijn antwoord krijgt. Wij verzoeken je vriendelijk om vóór 28-08-2025 11:01 een inhoudelijk antwoord naar het Contactcentrum te mailen, zodat we dit antwoord op tijd naar de melder kunnen sturen.

Indien je liever zelf een reactie stuurt naar de melder, ontvangen wij graag een cc'tje van die beantwoording, zodat wij de melding kunnen afsluiten. Vermeld in beide gevallen het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van je e-mail.

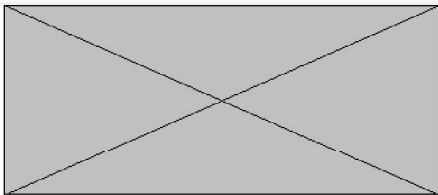
Mocht dit onderwerp niet bij jou thuis horen, laat het ons dan per e-mail weten in verband met de beantwoordingstermijn.

Het Contactcentrum heeft de melder een ontvangstbevestiging gestuurd.

Bij vragen hierover kun je contact opnemen met het Contactcentrum onder vermelding van het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van de e-mail.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Contactcentrum
Provincie Zuid-Holland

T 5.1.2e

E 5.1.2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

Om jouw recht op privacy te waarborgen gaan wij uiterst zorgvuldig en vertrouwelijk om met jouw persoonsgegevens. Uiteraard houden wij ons aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Onze privacyverklaring is van toepassing op alle persoonsgegevens die wij van jou verwerken voor onze dienstverlening. Meer informatie vindt je hier: [Privacyverklaring en disclaimer](#)

To: 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]
From: Contactcentrum Provincie Zuid-Holland
Sent: Thur 8/21/2025 12:45:25 PM
Subject: terugbelverzoek - PZH-CC- 5.1.2e
Received: Thur 8/21/2025 12:45:30 PM

Melding PZH-CC- 5.1.2e

Beste collega,

Het Contactcentrum heeft onderstaande melding ontvangen:

Aanmelder

Naam:	5.1.2e
E-mailadres:	5.1.2e@gmail.com
Telefoonnummer:	5.1.2e

Melding

Omschrijving:	terugbelverzoek
Tijdstip aangemeld:	21-08-2025 14:45
CC actie's tot nu toe:	
Oorspronkelijke melding:	Meneer maakt melding van de Aziatische hoornaar bij zijn bijenkasten.
Adres	5.1.2e Hardinxveld-Giessendam
	Dit adres woont meneer niet meer daarom graag bellen om dit te bespreken.

Het Contactcentrum zorgt dat iedere melder binnen de vastgestelde termijn antwoord krijgt. Wij verzoeken je vriendelijk om vóór 04-09-2025 14:37 een inhoudelijk antwoord naar het Contactcentrum te mailen, zodat we dit antwoord op tijd naar de melder kunnen sturen.

Indien je liever zelf een reactie stuurt naar de melder, ontvangen wij graag een cc'tje van die beantwoording, zodat wij de melding kunnen afsluiten. Vermeld in beide gevallen het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van je e-mail.

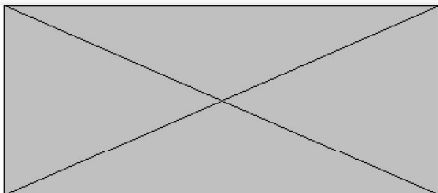
Mocht dit onderwerp niet bij jou thuis horen, laat het ons dan per e-mail weten in verband met de beantwoordingstermijn.

Het Contactcentrum heeft de melder een ontvangstbevestiging gestuurd.

Bij vragen hierover kun je contact opnemen met het Contactcentrum onder vermelding van het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van de e-mail.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Contactcentrum
Provincie Zuid-Holland

T 5.1.2e

E 5.1.2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

Om jouw recht op privacy te waarborgen gaan wij uiterst zorgvuldig en vertrouwelijk om met jouw persoonsgegevens. Uiteraard houden wij ons aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Onze privacyverklaring is van toepassing op alle persoonsgegevens die wij van jou verwerken voor onze dienstverlening. Meer informatie vindt je hier: [Privacyverklaring en disclaimer](#)

To: 5.1.2e .1.2e [5.1.2e @pzh.nl]
From: Contactcentrum Provincie Zuid-Holland
Sent: Mon 8/18/2025 11:17:54 AM
Subject: terugbel en infoverzoek gemeente Lansingerland ivm Aziatisch hoornaar - PZH-CC- 5.1.2e
Received: Mon 8/18/2025 11:17:59 AM

Melding PZH-CC- 5.1.2e

Hallo Sjoers,

Ik begreep dat jij nu de exoten doet. Hierbij een melding over de Hoornaar.

Aanmelder

Naam:	5.1.2e
E-mailadres:	5.1.2e @lansingerland.nl
Telefoonnummer:	5.1.2e

Melding

Omschrijving:	terugbel en infoverzoek gemeente Lansingerland ivm Aziatisch hoornaar
Tijdstip aangemeld:	18-08-2025 09:24
CC actie's tot nu toe:	
Oorspronkelijke melding:	Meneer belt nogmaals. vsm ingesproken bij collega van 5.1.2e De 5.1.2e van de gemeente Lansingerland wil graag weten wat/wie wij benaderen voor het vernietigen van een nest Aziatische Hoornaar. Graag telefonisch contact. Nest zit in woonwijk in Bleiswijk. Er zijn al twee kinderen gestoken.

Het Contactcentrum zorgt dat iedere melder binnen de vastgestelde termijn antwoord krijgt. Wij verzoeken je vriendelijk om vóór 08-09-2025 08:58 een inhoudelijk antwoord naar het Contactcentrum te mailen, zodat we dit antwoord op tijd naar de melder kunnen sturen.

Indien je liever zelf een reactie stuurt naar de melder, ontvangen wij graag een cc'tje van die beantwoording, zodat wij de melding kunnen afsluiten. Vermeld in beide gevallen het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e in het onderwerp van je e-mail.

Mocht dit onderwerp niet bij jou thuis horen, laat het ons dan per e-mail weten in verband met de beantwoordingstermijn.

Het Contactcentrum heeft de melder een ontvangstbevestiging gestuurd.

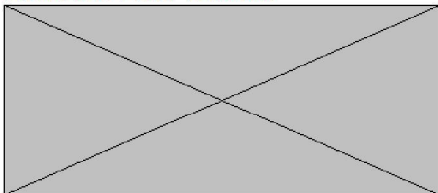
Bij vragen hierover kun je contact opnemen met het Contactcentrum onder vermelding van het meldingsnummer PZH-CC- 5.1.2e 5.1.2e in het onderwerp van de e-mail.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Contactcentrum

Provincie Zuid-Holland

T 5.1.2e

E 5.1.2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

Om jouw recht op privacy te waarborgen gaan wij uiterst zorgvuldig en vertrouwelijk om met jouw persoonsgegevens. Uiteraard houden wij ons aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Onze privacyverklaring is van toepassing op alle persoonsgegevens die wij van jou verwerken voor onze dienstverlening. Meer informatie vindt je hier: [Privacyverklaring en disclaimer](#)

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@pzh.nl]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Mon 9/26/2022 9:08:34 AM
Subject: oppakken verzoek PINK-opdracht voor: Opsporen van twee nesten van de Aziatische Hoornaar te Goudswaard en Nieuw Beijerland
Received: Mon 9/26/2022 9:08:36 AM

Beste 5.1.2e [redacted],

Vanuit team Efficiency heb ik jouw Pink bestelling opgepakt voor: Opsporen van twee nesten van de Aziatische Hoornaar te Goudswaard en Nieuw Beijerland door EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden.
Mocht je nog vragen hebben over deze bestelling, dan ben ik in deze jouw contactpersoon. Zodra deze bestelling is afgerond zal je hier een bericht vanuit Pink over ontvangen.

Met vriendelijke groet, 5.1.2e [redacted]

**provincie
Zuid-Holland**

5.1.2e [redacted]
Afdeling Water & Groen
Team Efficiency
5.1.2e [redacted]

T- 5.1.2e [redacted]
@ 5.1.2e [redacted]@pzh.nl
Werkzaam 5.1.2e [redacted]

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl

To: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 12/12/2024 3:37:20 PM
Subject: stukken om te lezen voor vrijdag
Received: Thur 12/12/2024 3:40:45 PM
[Oplegnotitie PO natuur aanpak Hoornaar NVW.docx](#)

Ha 5.1.2e,

Het is zinvol om op de hoogte te zijn van onze lijn m.b.t. Aziatische Hoornaar en het onderliggende adviesrapport van Eis

<https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/message/?msg=32178>

<https://www.eis->

[nederland.nl/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?command=core_download&entryid=1106&language=nl-NL&PortalId=4&TabId=563](https://www.eis-nederland.nl/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?command=core_download&entryid=1106&language=nl-NL&PortalId=4&TabId=563)

Onderstaande site van de NVWA is ook handig om door te nemen. M.n. de risicobeoordeling van de exoten.

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten>

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/risicobeoordelingen-soorten>

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

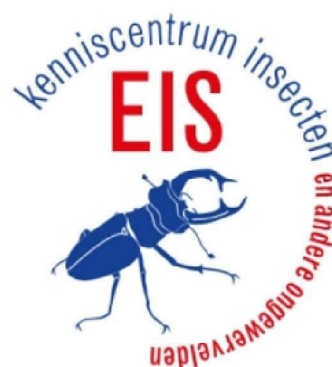
Hoe verder met de Aziatische hoornaar ?

Beleidsadvies aan de provincie Noord-Holland gebaseerd op zes jaren praktijkervaring in ons land en een literatuurstudie.

5.1.2e

5.1.2e

Hoe verder met de Aziatische hoornaar ?

Beleidsadvies aan de provincie Noord-Holland gebaseerd op zes jaren praktijkervaring in ons land en een literatuurstudie.

maart 2024

TEKST

5.1.2e

5.1.2e

REVIEW INTERN

5.1.2e

REVIEW EXTERN

5.1.2e

Naturalis Biodiversity Center

PRODUCTIE

EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden

RAPPORTNUMMER

EIS2024-XX

OPDRACHTGEVER

Provincie Noord-Holland

CONTACTPERSOON OPDRACHTGEVER

5.1.2e

CONTACTPERSOON EIS

5.1.2e

FOTO VOORZIJDE

Aziatische hoornaar jaagt op honingbijen voor kast. Foto

5.1.2e

Samenvatting

De Aziatische hoornaar is een invasieve exoot, die zich sinds 2003 vanuit Zuidwest-Frankrijk snel over grote delen van Europa verspreid heeft. De soort heeft in 2017 ook ons land via Vlaanderen bereikt. Het aantal nesten in Nederland en Vlaanderen stijgt nog steeds explosief, jaarlijks met een factor zeven, wat in 2023 resulteerde in meer dan 500 nesten in Nederland en meer dan 6400 in Vlaanderen. De soort vangt ook honingbijen en leidt daarom tot grote zorgen onder imkers. Daarom staat de soort op de Europese Unielijst van te bestrijden invasieve exoten.

In Nederland komt de soort overwegend voor ten zuiden van de grote rivieren. Voor 2024 wordt aantal nesten van ongeveer 3700 verwacht (met een forse onzekerheid). Verdichting ten zuiden van de grote rivieren zal naar verwachting doorgaan en in het midden van het land worden grotere aantallen verwacht. Voor Noord-Holland moet rekening gehouden worden met ten minste een tiental nesten.

Omdat de Aziatische hoornaar in de regel hoog in bomen nestelt, zijn de risico's op steekincidenten veel kleiner dan bij de Europese hoornaar en limonadewespen. Steekincidenten treden voornamelijk op bij ondeskundige bestrijding van nesten en het snoeien van hagen met een nest. Beide risico's zouden door voorlichting verminderd kunnen worden. De Aziatische hoornaar vormt geen bedreiging voor de volksgezondheid.

De Aziatische hoornaar jaagt op insecten. Verschillende soorten vliegen, limonadewespen en de honingbij zijn in wisselende mate belangrijke prooien. De Aziatische hoornaar is in hoge mate een opportunistische jager en de prooikeuze wordt dus mede sterk bepaald door het aanbod ter plaatse. Daarmee zijn de prooien in overgrote meerderheid algemene soorten. De Aziatische hoornaar vormt geen bedreiging voor de inheemse biodiversiteit.

Er zijn geen harde cijfers over economische schade veroorzaakt door de Aziatische hoornaar. Schade uit fruit betreft vooral druiven, maar de mate is onzeker. Los daarvan is druiventeelt in ons land economisch gezien marginaal. De Aziatische hoornaar is vooral in de nazomer en herfst het talrijkst. Bestuiving van fruitbomen in het voorjaar loopt dus geen enkel risico. De kosten voor bestrijding zijn hoger dan de economische schade.

Honingbijen worden in belangrijke mate gevangen de Aziatische hoornaar, de Europese en de bijenwolf. De hoeveelheid gevangen honingbijen hangt zeer sterk af van de omstandigheden ter plaatse (het aanbod honingbijen). Eén nest van de Aziatische hoornaar verzamelt per seizoen 1.250 – 36.000 honingbijen. Hoewel dit aanzienlijk is, is het niet duidelijk dat dit leidt tot sterfte van volken honingbijen. Verbazingwekkend genoeg ontbreken in de literatuur cijfers over sterfte van volken. Frequente sterfte onder volken is niet aannemelijk gemaakt en in elk geval zijn andere oorzaken van sterfte van bijenvolken cijfermatig vele malen belangrijker.

Met het beschikbaar worden van ultra lichtgewicht zenders is de opsporing van nesten vele malen effectiever (en dus goedkoper) geworden. Desondanks worden tientallen procenten van nesten in Nederland en Vlaanderen niet tijdig (voor het uitvliegen van de nieuwe koninginnen) geruimd. De verwachting is dat bestrijding de opmars van de Aziatische hoornaar niet kan stuiten. Ook elders in Europa is dat niet gelukt. Een effectieve bestrijding vergt een echt (niet alleen waargenomen) bestrijdingspercentage van rond de 90 - 95 %. Als een effectieve bestrijding al mogelijk zou zijn, wat wij betwijfelen, bedragen de kosten hiervan minstens twee miljoen euro's voor 2024 en moet rekening gehouden worden met een jaarlijkse stijging met een factor 7. Nut en noodzaak van bestrijding zou heroverwogen moeten worden. De provincie Zeeland loopt hierin voorop. EIS Kenniscentrum Insecten adviseert overheden na te denken over een toekomst met de Aziatische

hoornaar, in plaats van luchtkastelen van totale uitroeiing na te jagen en daar tientallen miljoenen in te investeren. Goede voorlichting aan de bevolking (inclusief imkers) over de redenen van de gemaakte keuzes is hierin van groot belang.

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Vraagstelling
2. Omschrijving van de huidige situatie
 - 2.1 biologie
 - 2.2 opmars
 - 2.3 situatie in Vlaanderen
 - 2.4 juridische aspecten
 - 2.5 voorspelling
3. Aziatische hoornaar en bedreiging voor ...
 - 3.1 gezondheid
 - 3.2 biodiversiteit
 - 3.3 economie
 - 3.4 honingbijen
4. Opsporing en bestrijding
 - 4.1 Huidige praktijk
 - 4.2 Resultaten
 - 4.3 Nieuwe technieken
5. Bouwstenen voor de beleidskader
6. Literatuur

1. Vraagstelling

De Aziatische hoornaar (*Vespa velutina nigrithorax*) is een invasieve exoot, die sinds 2017 in ons land voorkomt. De soort staat op de Europese Unielijst van te bestrijden invasieve exoten en dient dus in beginsel bestreden te worden, al heeft zij tegenwoordig de status van “Artikel 19” en hoeft zij dus niet langer koste wat kost uitgeroeid te worden. De soort komt momenteel voornamelijk voor ten zuiden van de grote rivieren, waar de aantallen in 2023 sterk zijn toegenomen. Ten noorden van de grote rivieren breidt het areaal zich langzaam maar gestaag uit. Dit, en in het bijzonder de vondsten van nesten in de provincie Noord-Holland in 2023, zijn voor de provincie Noord-Holland aanleiding geweest om EIS Kenniscentrum Insecten te vragen te helpen bij het opstellen van een beleidskader hoe om te gaan in de toekomst met de Aziatische hoornaar.

In dit advies behandelen wij de te verwachten aantallen voor de komende jaren en bespreken wij de risico's voor de volksgezondheid, de biodiversiteit, de economie en de imkerij. Op grond hiervan schetsen wij de bouwstenen die overheden zouden kunnen gebruiken om te komen tot het vaststellen van een beleidskader. De finale afweging hieromtrent is politiek en dus voorbehouden aan genoemde overheden.

In Nederland is dankzij de waarneming van veel vrijwilligers, voornamelijk verzameld op [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl), veel kennis over het voorkomen in plaats en tijd. Op grond van dergelijke kennis wordt hier een analyse gepresenteerd over afgeleide kennis, bijvoorbeeld vliegafstanden naar het nest. Er is in ons land geen systematisch onderzoek gedaan naar prooikeuze, steekincidenten of economische schade.

Om tot een onderbouwde beantwoording van dergelijke vragen te komen, is een uitgebreide literatuurstudie verricht. Wij beperken ons hierbij bewust tot literatuur die betrekking heeft op de Europese situatie. Literatuur uit het gebied van herkomst, Oost-Azië, betreft een sterk verschillende situatie, met ander habitat, andere soorten honingbijen, andere evolutionaire geschiedenis en ook meerdere soorten hoornaars. Veel literatuur komt uit Frankrijk, het Iberisch schiereiland en Italië. Enige voorzichtigheid moet betracht worden bij het zonder meer overnemen van die kennis voor de Nederlandse situatie. Dat geldt met name voor zaken die evident afhangen van het klimaat, zoals de fenologie. Omdat de Aziatische hoornaar vooral via Vlaanderen ons land bereikt heeft en nog steeds bereikt, is de situatie aldaar evident voor Nederland van belang.

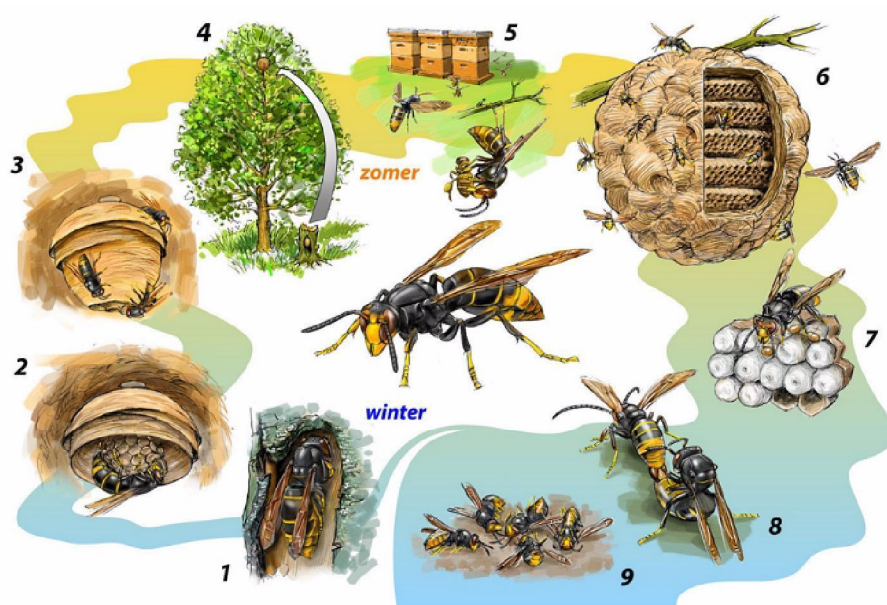
Huidige situatie

De Aziatische hoornaar is in Europa een invasieve exoot: het is een soort die hier niet van oorsprong voorkomt, zich snel verspreidt en potentiële schade kan berokkenen en natuur en mens. De introductie van een grote wesp in Europa heeft veel aandacht getrokken bij zowel insectenliefhebbers als bij het doorsnee publiek. Vanwege haar gewoonte om ook honingbijen te vangen maken imkers zich zorgen over het oprukken van deze soort. Vooral daarom staat de Aziatische hoornaar op de Europese Unielijst van te bestrijden invasieve exoten. Daarmee is het voorkomen van de soort beleidsrelevant voor de Nederlandse overheden. Door de sterke toename van de soort in 2023 heeft het dossier aan urgentie gewonnen.

De Aziatische hoornaar komt oorspronkelijk uit Zuidoost-Azië, waar ze wijdverspreid voorkomt. Het verspreidingsgebied bestaat uit India, Bhutan, Thailand, China, Laos, Vietnam, Maleisië en Indonesië. Er zijn tenminste tien ondersoorten bekend (Perrard et al. 2014). De donkere ondersoort (*V. v. nigrithorax*), die in Europa geïntroduceerd werd, heeft een natuurlijk verspreidingsgebied van Nepal, Bhutan en zuid-China. Voor een historisch overzicht van de introductie van de Aziatische hoornaar en de daarop volgende uitbreiding door Europa, verwijzen wij naar Slikboer & Zeegers (2021).

2.1 Biologie

Slikboer en Zeegers (2021) bespreken ook de herkenning van de Aziatische hoornaar, het onderscheid van de Europese hoornaar en de levenswijze van de Aziatische hoornaar. De levenscyclus wordt samengevat in onderstaande figuur 1 (Martin 2017). Belangrijkste eigenschappen van de Aziatische hoornaar zijn dat de soort leeft in volken van meerdere honderden werksters onder één koningin. Larven worden gevoerd met dierlijk eiwit, voornamelijk van insecten die de werksters in het veld vangen. Deze eigenschappen vinden we ook bij andere plooiwesp, waaronder de Europese hoornaar en de limonadewespen. De zomernesten van de Aziatische hoornaar zijn groot tot zeer groot (95 cm. doorsnede gezien) (fig. 2) en hangen meestal op anderhalve meter onder de top niet ver van de hoofdstam van een boom, doorgaans op grote hoogte (figs. 3-4). Dergelijke nesten zijn ondanks het formaat vaak verrassend moeilijk te zien, zolang er blad aan de bomen hangt. In uitzonderlijke gevallen hangt het zomernest in lage bomen of zelfs struiken of hagen (fig. 5) of, nog uitzonderlijker, tegen gevels (fig. 6). Nesten in holle bomen en dergelijke betreffen vrijwel zonder uitzondering Europese hoornaar.

Figuur 1: Levensloop van de Aziatische hoornaar, van overwintering van individuele koningin (1) via voorjaarsnest (2-3) en zomernest (4-6) naar uitvliegen nieuwe generatie koninginnen (7) en mannen (8) en het sterven van het volk (9). De breedte van de rivier illustreert de grootte van het volk.

Illustratie EIS / 5.1.2e

Figuur 2: In september kunnen nesten de omvang van een skippybal krijgen. Foto EIS / 5.1.2e

5.1.2e

Figuren 3-4. Zomernesten van Aziatische hoornaar zitten meestal vlak onder de boomkruin dicht bij de hoofdstam van bomen en zijn vaak verbazingwekkend moeilijk te vinden. Foto's: Waarneming.nl & EIS / 5.1.2e

Figuur 5. Uitzonderlijke gevallen waarbij een nest in een haag hangt, moeten om veiligheidsredenen met lint afgezet worden. Foto Waarneming.nl

Figuur 6. In uitzonderlijke gevallen hangt het zomernest tegen een gevel. Foto EIS

5.1.2e